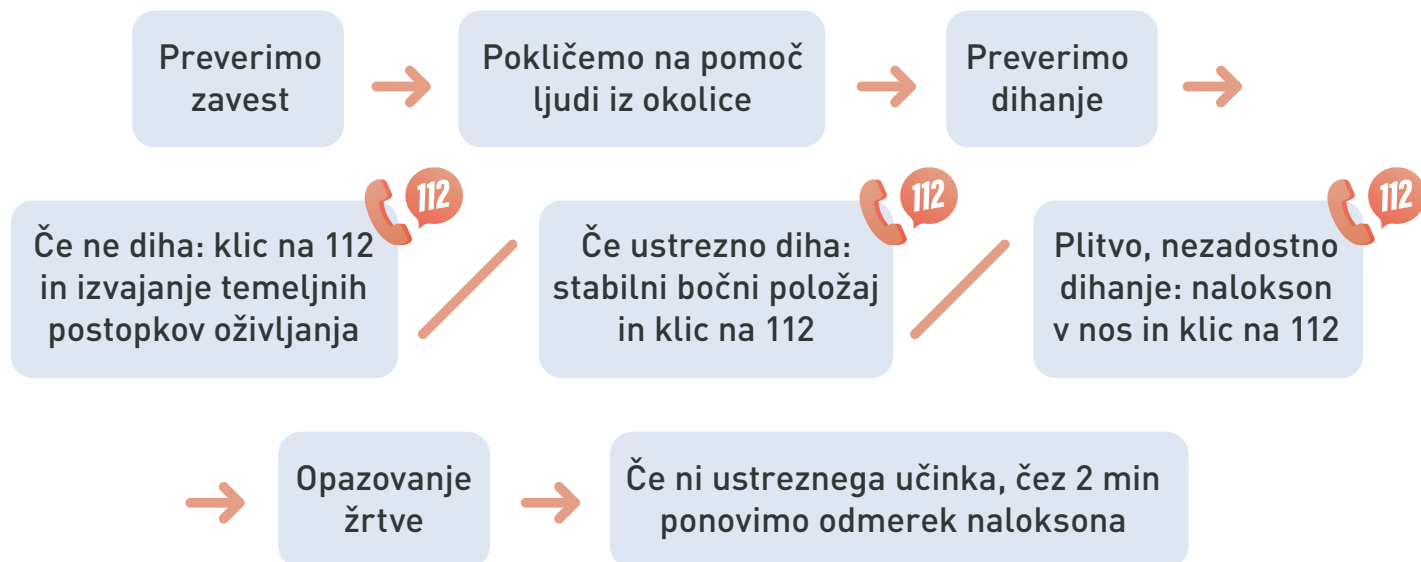

Osnovni prikaz ukrepanja pri predoziranju z opiodi

Podroben prikaz ukrepanja pri predoziranju z opiodi

1. KORAK

Počasi se približajmo: Ko se približujemo žrtvi, poskrbimo tudi za svojo varnost in varnost žrtve.

Preverimo odzivnost: Odzivnost žrtve najprej preverimo tako, da jo glasno pokličemo po imenu, nežno stresemo ramena, glasno govorimo v uho, primemo osebo za roko in masiramo konice prstov. Če je oseba poškodovana, je bistveno, da je ne stresamo preveč agresivno, saj bi lahko s tem naredili dodatne poškodbe.

Če se oseba ne odziva, takoj zakličemo »na pomoč«, da bi prišli pomagati morebitni mimoidoči.

Nato preverimo dihalne poti in dihanje. Preverimo, ali ima oseba v ustih kakšen tujek, ki bi povzročal zaporo dihalne poti. Tujek odstranimo samo, če je viden - ne segamo s prsti globoko v ustno votlino. Sprostimo dihalno pot (*vzvrnitev glave in dvig brade, kjer ni suma poškodbe vratne hrbtenice ali dvig brade brez vzvračanja glave, kjer je sum na poškodbo vratne hrbtenice), se s svojim licem približamo obrazu žrtve ter gledamo (dihalne gibe prsnega koša), čutimo (sapo žrtve na svojem obrazu) in poslušamo (dihanje pri ustih žrtve).

* Dlan položimo pacientu na čelo, ob robu lasišča, in s pritiskom nežno zvrnemo glavo nazaj.

Konici kazalca in sredinca druge roke namestimo tik pod vrh brade. Dvignemo brado in tako sprostimo dihalno pot.

Nato preverimo življenjske znake. Tipanje pulza na velikih vratnih žilah je priporočeno samo za izurjene izvajalce, ostali pa iščejo znake kot so npr. premikanje bolnika, požiranje, odpiranje oči in prisotnost dihanja.

Če oseba diha, jo namestimo v stabilni bočni položaj. Pri sumu na poškodbo vratne hrbtenice jo pustimo ležati na hrbtu in samo dvignemo brado. Žrtev nato opazujemo in pokličemo reševalno ekipo (tel. 112).

Če oseba ne diha, ali dihanje ni pravilno (lovljenje sape, plitvo dihanje), takoj pokličimo reševalno ekipo (tel. 112). Nato pričnimo s temeljnimi postopki oživljanja (TPO) do prihoda reševalne ekipe.

(TPO)

TEMELJNI POSTOPKI OŽIVLJANJA

NI REAKCIJE IN NI
NORMALNEGA DIHANJA

30 STISOV
PRSNEGA KOŠA

2
VPIHA

NAPREJ V
RAZMERJU 30:2

ČIMPREJŠNJA UPORABA
DEFIBRILATORJA (AED)

Dobra tehnika oživljanja je glavni in odločilni dejavnik za uspeh oživljanja. TPO se izvaja, kot je prikazano v shemi.

Ko smo poklicali 112, žrtev po možnosti podložimo s trdo podlago. Pri TPO vedno, kadar je to možno, uporabimo **avtomatski zunanji defibrilator (AED)**. Uporaba je enostavna, AED pa nas bo vodil čez proces oživljanja.

Zaželeno je, da imamo opravljen tečaj za uporabo AED, a ga lahko vsekakor uporabijo tudi laiki.

Če AED uporabimo v prvih 3 do 5 minutah, se lahko možnost preživetja poveča za 50 do 70%, zato AED uporabimo takoj, ko ga imamo na razpolago. V Sloveniji so AED-ji dostopni in nameščeni na javnih mestih.

Nemudoma po klicu 112 začnemo s stisi prsnega koša. Stise prsnega koša izvajamo v sredini prsnega koša (spodnja polovica prsnice). **Globina stisov naj bo 1/3 prostornine prsnega koša, to je pri odrasli osebi 5-6 cm, frekvenca stisov naj bo 100-120/min** (v ritmu znane pesmi »Staying alive« skupine Bee Gees).

Po tridesetih stisih prsnega koša, sledita dva umetna vpiha. Vsak umetni vpih naj traja 1 sekundo. Pri vpihovanju ne smemo pozabiti zapreti nosu žrtve, saj se bo sicer vpih izpihnil skozi nosnici. Razmerje med stisi prsnega koša in umetnim dihanjem si sledijo v razmerju 30:2 (pri bolnikih brez sapnične cevke).

Med dvema stisoma morate popolnoma popustiti pritisk na prsni koš, pri tem pa ne smemo rok odmikati od površine bolnika (saj bi tako morali vedno znova morali iskati pravo mesto na prsnici in izgubljali dragoceni čas).

Prekinitev stisov zelo poslabšajo preživetje, zato stise izvajate čim bolj neprekinjeno (prekinemo jih le med analizo srčnega ritma z defibrilatorjem, pri proženju šoka z defibrilatorjem in eventualno pri vstavitvi sapnične cevke).

2. KORAK

Dajanje naloksona: Če je pri žrtvi, pri kateri sumimo na predoziranje z opioidi, slišati dihalne zvoke (zasople, kruleče, podobne smrčanju), ki nakazujejo, da žrtev nezadostno oziroma plitvo diha (kar je pri predoziranju z opioidi zelo pogosto), nemudoma sprostimo dihalno pot (z ustreznimi postopki, torej: vzvrnitev glave in dvig brade, kjer ni suma poškodbe vratne hrbtenice ali dvig brade brez vzvračanja glave, kjer je sum na poškodbo vratne hrbtenice).

Strokovnjaki uporabijo tudi pripomočke, s katerimi podprejo bolnikovo dihanje in žrtvi dajo kisik. Če je dihanje zelo plitvo, takoj začnimo z umetnim dihanjem.

Nemudoma tudi damo en odmerek naloksona. Je varno zdravilo in se lahko porabi pri žrtvi, starejši od 14 let. Na voljo je v obliki pršila za nos, ki se vstavi in vpihne

neposredno v nosnico. Ko vsebnik pršila za nos vstavimo v nosnico, ga aktiviramo tako, da pritismo bat, dokler ne zaslišimo klika. Nalokson učinkuje zelo hitro in stanje žrtve se bo kmalu popravilo.

- *Pri predoziranju, ki vključuje močne sintetične opioide, je lahko potrebna uporaba več odmerkov naloksona.*

Po dajanju naloksona osebo **namestimo v stabilni bočni položaj** oziroma v položaj nezavestnega. V tem položaju na boku so odprte dihalne poti, prav tako pa je nevarnost zadušitve z izbruhano snovjo manjša.

Če obstaja sum, da se je žrtev ob predoziranju poškodovala, ji sprostimo dihalno pot, kot je bilo opisano prej, in je ne zvrčamo na bok.

3. NADALJNI KORAKI

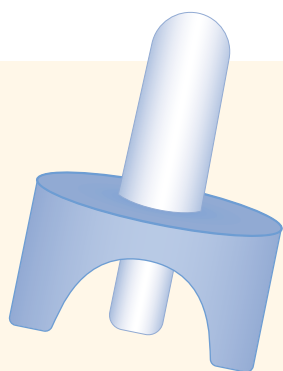
Pomembno je, da kot priča **ostanemo z osebo**, ki si je predozirala opioide, da preverjamo dihanje in ponovno damo odmerek naloksona, če je to potrebno. **Odmerek se lahko ponovi**, če po 2 minutah ni bilo odziva.

Po prihodu reševalcev je pomembno, da kot priča povemo, da smo uporabili oziroma dali nalokson. Prav tako je pomembno varno odstraniti porabljene vsebnike pršila za nos v primerne kontejnerje.

Pomembno je, da z ukrepanjem ne odlašamo, saj lahko hitra intervencija reši življenje. Ob tem **poskrbimo za lastno varnost**, saj se lahko nekatere osebe ob prebujanju vedejo agresivno.

Tudi v primeru, ko je žrtev odzivna in še normalno diha, pokličemo 112 in žrtev do prihoda reševalcev opazujemo.

NIJZ Nacionalni inštitut
za javno zdravje

Zdravilo nalokson lahko reši življenje!

- Več informacij o naloksonu lahko najdete tudi na spodnjih povezavah:
- https://nijz.si/wp-content/uploads/2021/03/javnozdravstveni_ukrep_nalokson_za_domov_pr_24.3.2021.pdf
- <https://nijz.si/wp-content/uploads/2022/12/Predoziranje-z-opioidnimi-drogami-in-nalokson-za-domaco-uporabo-3.pdf>

- Viri:
- <https://store.samhsa.gov/product/overdose-prevention-response-toolkit/pep23-03-00-001>
- <https://www.cdc.gov/ore/index.html>
- <https://www.overdoseday.com/>